Konszenzus a történelemről

Magyarra fordították a korrekt hazai német emlékezetpolitika alapművét

A kora középkortól napjainkig tárja elénk a magyarországi németek történetét az a mű, amelynek magyar nyelvű változatát március elején mutatták be először Budapesten és Pécsett. Gerhard *Seewann* müncheni történészprofesszor monográfiája 2012-ben jelent meg németül, a több mint ezer oldalt *Vitári* Zsolt pécsi történész fordította magyarra. A kétkötetes tudományos összefoglaló nagy űrt tölt be a hazai németség életében: végre egyetlen műben elevenedik meg évszázadokon átívelő történetük. Az érintett népcsoport Seewann professzor munkájának megjelenésében látja legendáktól, sztereotípiáktól, tabuktól és hamisításoktól mentes saját történeti narratívájának megszületését. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (MNOÖ) országszerte könyvbemutatókkal népszerűsíti a művet, azt remélve, hogy az immár magyarul is hozzáférhető monográfiát nem csak a magyarországi németek forgatják majd érdeklődéssel.

Gerhard Seewann több mint három évtizede foglalkozik a hazai németség történetének kutatásával. A történész munkássága, mely gyakran szokatlan szempontokat is felvet, kétségkívül *A magyarországi németek története 1-2.* című monográfiájában teljesedik ki. A szerző a kötet előszavában úgy fogalmaz: minden csoportnak, így a magyarországi németeknek is szüksége van arra, hogy históriáját saját szempontjából értelmezhessék, ami az identitásteremtés alapja lehet. A magyar történetírás Seewann szerint meglehetősen nemzetközpontú, kirekeszti a hazánkban élő nemzetiségeket. A seewann-i monográfia több mint ezer esztendő áttekintésével vizsgálja a Magyarországon élő németek történetét, identitását, a németek kapcsolatát és összefonódását a magyarokkal és más kisebbségekkel – beágyazva mindezt nagyobb történeti összefüggésekbe. Külön említést érdemel a mintegy 150 oldalnyi forrásmelléklet, amelynek első feljegyzése 1689-ből, a németek betelepítésének idejéből származik. Ez megfogalmazza, hogyan szolgálhatja a Magyar Királyság belpolitikai működése a célt, miszerint „a közjó, vagyis az egész közösség s külön-külön minden egyes ember java előmozdítható, károsodásuk pedig elhárítható" legyen.

Mind *Budapesten*, a *Magyarországi Németek Házában*, mind *Pécsett*, a *Lenau Házban* nagy érdeklődés övezte a könyvbemutatót, amelyen a szerző maga is részt vett.

A budapesti bemutatóra a Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ szervezésében került sor. *Ambach* Mónika, az intézmény igazgatója hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a magyar nyelvű kiadvány még szélesebb körben teszi ismertté a németség történetét. Megemlékezett *Láng* Józsefről, az *Argumentum Kiadó* közelmúltban elhunyt tulajdonos-ügyvezetőjéről, akinek származása révén is szívügye volt, hogy ez a színvonalas munka megjelenjen. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata képviseletében *Schuth* János abbéli reményét fejezte ki, hogy a monográfia diskurzusokat indít el, illetve, hogy a magyar történészek is tanulmányozzák majd. A publikációt *Szász* Zoltán, az MTA BTK Történettudományi Intézetének nyugalmazott tanácsadója mutatta be, és azt identitásformáló dokumentumként jellemezte. Véleménye szerint ez egy modern munka, de semmiképp sem

Seewann professzort és Szász Zoltánt Ambach Mónika köszöntötte a budapesti könyvbemutatón

A kötetek németül és magyarul

A pécsi közönség a Lenau Házban

posztmodern absztrakció, amely pompás forrásválogatást tartalmaz. A szerző érdemei közt sorolta fel, hogy a németséget nem önmagában vizsgálja, hanem a teret is történelmi térben értelmezi. Megemlítette továbbá, hogy a könyv számos olyan példát taglal, melyekkel az eddigi történelmi munkák kevésbé vagy egyáltalán nem foglalkoztak: ilyen a németség betelepítésének nagyfokú szervezettsége, amit a kiadványban található mellékletek is bizonyítanak. Vagy alig ismert tény az is, hogy a betelepítés nem zárult le a 18. században, hiszen annak kérdése a későbbiekben – például a reformkorban – ugyancsak felmerült, csak mindig más aspektusok kerültek előtérbe. Gerhard Seewann köszönetét fejezte ki mindenkinek, aki közreműködött a monográfia megjelentetésében. Elmondta, ezt a művet nem tudta volna létrehozni, ha nem él hosszú évekig Magyarországon, mert az itteni légkör, az emberekkel való közvetlen találkozások rendkívül fontosak voltak e tekintetben.

Pécsett *Kerner* Lőrinc, a Lenau Egyesület elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, és elmondta: bár sokat tűnődött azon, miért nem voltak képesek a magyarországi németek arra, hogy történetüket maguk vessék papírra ilyen magas színvonalon, ugyanakkor felismerte, hogy a hiteles történetíráshoz szükség volt a külső, elfogulatlan nézőpontra. A kötetet *Pók* Attila mutatta be a pécsi közönségnek. A történész és egyetemi tanár mindenekelőtt a monográfiára jellemző szokatlan szemléletet és az érintett kényes témákat emelte ki. Szó került arról, milyen különleges képet fest Seewann a németség identitásának változásáról, és hogy valóban mennyire igazságtalan volt *Kovács* Imre radikális politikus mondata, melyet a németek második világháború utáni elűzetése kapcsán gyakran idéznek: *„a svábság egy batyuval jött ide, egy batyuval is menjen”*. A német telepesek ugyanis „egy batyunyi” holmi helyett értékes tudást, kultúrát hoztak magukkal hazánkba, amivel évszázadokon át hozzájárultak Magyarország fejlődéséhez.

– Az emlékezés egyúttal identitásteremtő funkcióval is rendelkezik. Ezt a funkciót ez a kézikönyv csak akkor tudja biztosítani, ha narratíváját a magyarországi németek célcsoportja elfogadja – vallja Gerhard Seewann. A könyv iránti óriási érdeklődés, valamint az a tény, hogy megjelenését és fordítását a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata mellett számos jelentős szervezet támogatta, az innovatív történelemszemlélet elfogadásáról tanúskodik. Az MNOÖ a munkára a korrekt hazai német emlékezetpolitika alapműveként tekint.

Megjelent Georg Wittmann életműkötete

A Magyarországi Német Írók és Művészek Szövetsége (VUdAK) könyveinek sorában megjelent Wittmann György/Georg Wittmann, budafoki származású író életműkötete Schwarze Wolken (Fekete felhők) címmel. A szerző 1930-ban született és 1991-ben hunyt el. Harminc évesen kezdett el írni. Első írásai a Neue Zeitungban, a magyarországi németek hetilapjában és évkönyvében jelentek meg. Lokálpatriótaként arra törekedett, hogy írásaiban is megörökítse Budafok/Promontor és a Buda környéki hazai németek életét, történetét, hagyományait. Első könyvében, a Holzpuppe (Fababa) című elbeszéléskötetében, a mi egyben főműve volt, a Mária Terézia idején betelepült németek által hozott fafigura történetét meséli el, mely generációról generációra szállt. Ennek folytatása lett a Das Jahr der Flut (Az árvíz éve), majd a most megjelent kötet címadó elbeszélése a Schwarze Wolken (Fekete felhők). A Holzpuppe megjelenésével robbant be az irodalmi köztudatba és mintegy a magyarországi németség hagyományőrzésének szimbólumként maradt fenn napjainkig.
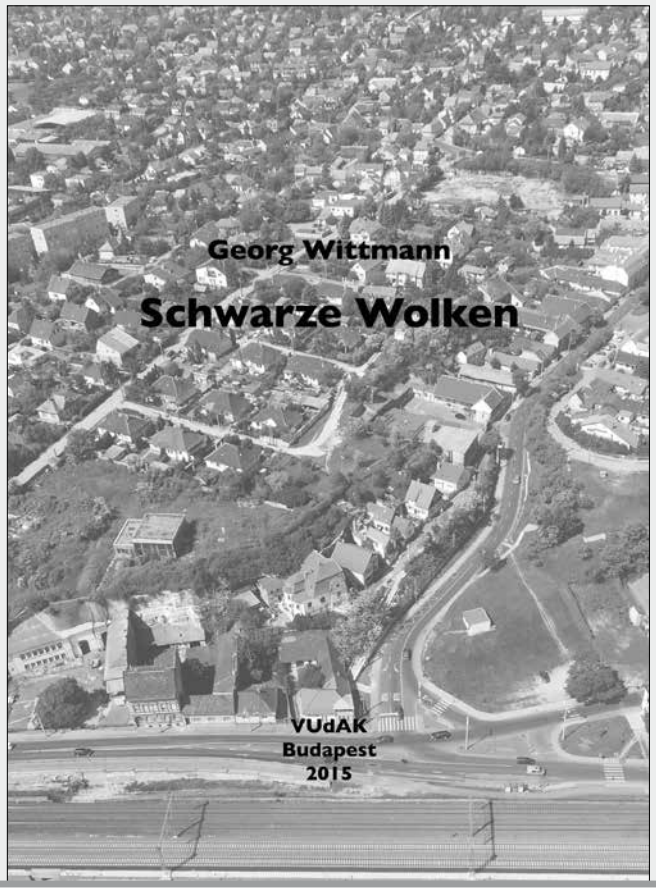
Kiadó: VUdAK, Budapest, 2015